

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1085/2020
10.06.2020. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић, Гордане Комненић, Бисерке Живановић и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Александра Јасика, адвокат из ..., против тужених АД „Железнице Србије” Београд, чији је пуномоћник Љиљана Попадић, адвокат из ... и АД за железнички превоз робе „Србија Карго“ из Београда, чији је пуномоћник Ђорђе Ђурић адвокат из ..., ради накнаде штете за неисплаћену зараду за рад у сменама, као и накнаду за топли оброк и регрес, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2266/19 од 17.10.2019. године, у седници одржаној 10.06.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2266/19 од 17.10.2019. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2266/19 од 17.10.2019. године, у делу става првог изреке којим је одбијена као неоснована жалба тужиле и потврђена пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 140/17 од 14.03.2019. године, исправљена решењем истог суда П1 140/2017 од 09.09.2019. године у ставу другом и трећем изреке и пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 140/17 од 14.03.2019. године, која је исправљена решењем истог суда П1 140/17 од 09.09.2019. године у ставу другом и трећем изреке и предмет враћа првостепену суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 140/17 од 14.03.2019. године, ставом првим изреке, обавезани су тужени да тужилци на име накнаде штете за сменски рад за период од фебруара 2014. године до јуна 2014. године солидарно плате појединачне износе ближе одређене у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки износ. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезу тужени да тужилци на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од фебруара 2014. године до августа 2015. године солидарно плате појединачне износе ближе одређене у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки износ. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужени АД за железнички превоз робе „Србија Карго“, да тужилци на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од септембра 2015.

године закључно са мартом 2016. године плати појединачне износе ближе одређене у том ставу изреке, са законском затезном каматом на сваки износ. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиљи солидарно плате трошкове парничног поступка од 74.294,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2266/19 од 17.10.2019. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиље и тужених, па је потврђена пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 140/17 од 14.03.2019. године, исправљена решењем истог суда П1 140/2017 од 09.09.2019. године у ставовима 1, 2. и 3. изреке. Ставом другим изреке, укинута је решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртим изреке пресуде Основног суда у Пожаревцу П1 140/17 од 14.03.2019. године, исправљене решењем истог суда П1 140/2017 од 09.09.2019. године и предмет у укинutom делу враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у делу којим је одбијена жалба тужиље, тужиља је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи у смислу члана 404. ЗПП.

Тужени АД „Железнице Србије“ је поднео одговор на ревизију.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији израженим у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао, Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11, 87/18), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиље основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је код туженог АД „Железнице Србије“ била у радном односу на основу закљученог уговора о раду и анексима, којима није била уговорена висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора од 31.08.2015. године, када је закључила анекс уговора о раду са туженим АД за железнички превоз робе „Србија Карго“, у смислу члана 149. став 1. Закона о раду, због статусне промене првотуженог и оснивања друготуженог као послодавца следбеника код којег је тужиља наставила да ради. Према закљученом уговору о раду са анексима запослени имају право на зараду, зараду по основу резултата рада, увећану зараду, накнаду зараде, као и накнаду трошкова и друга примања у складу са законом и колективним уговором. У спорном периоду био је на снази Колективни уговор туженог од 30.11.2002. године ("Службени гласник РС" 84/02, 108/04, 112/08, 45/09, 70/10 и 46/11) са Анексом Колективног уговора од 26.07.2006. године ("Службени гласник РС" 4/06). По извршеним статусним променама код туженог "Железнице Србије" АД усвојен је Колективни уговор ("Службени гласник железнице Србије" број 4/15) од 24.03.2015. године. Анексом Колективног уговора туженог ("Службени гласник РС" 4/06) одредбом члана 2. измењен је члан 57. Колективног уговора и уговорено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављани рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом 5. став 6. анекса

измењена је одредба 61. и уговорено да у вредност једног радног часа из ст. 1. и 2. овог члана укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора сведена на 1 радни час. Колективним уговором за "Железнице Србије" акционарско друштво ("Службени гласник Железнице Србије" 4/15) предвиђено је у члану 57. став 2. да је у вредност једног радног часа укључена вредност накнаде за исхрану у току рада и 1/12 регреса сведена на 1 радни час. У члану 55. прописано је да се основна зарада утврђује као вредност радног часа коефицијента посла и просечног месечног фонда часова рада од 174 часа. Одредбе Колективног уговора из 2015. године примењују се и на запослене које је друготужени преузео након статусне промене. Наведеним Колективним уговором, а ни другим актима тужених није предвиђено да се накнада за исхрану у току рада и регрес за годишњи одмор посебно исказује у номиналном износу. Вештачењем је утврђено да је запосленом, овде тужиљи вршен обрачун зараде као производ вредности једног радног часа, коефицијента радног места и месечног фонда часова рада, да на основу података по врстама плаћања наведеним у погледу исплаћених укупних зарада тужиљи за спорни период накнада за исхрану у току рада и накнада за регрес није обрачуната и исказана као посебна ставка, да у поступку вештачења тужени нису доставили акт на основу кога би могао бити утврђен износ накнаде по основу топлог obroка и регреса у уговореној нето цени рада по часу. Вештак је утврдио висину потраживања тужиље по основу накнаде трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у нето износу, а који износи су утврђени према параметрима из раније важећег Колективног уговора ЈЖТП ("Службени гласник РС" 37/95... са изменама објављеним у "Службеном гласнику РС" 7/2000), којим Колективним уговором су уговорени спорни трошкови, као и њихова висина, јер анекс Колективног уговора из 2006. године, као и сада важећи Колективни уговор закључен 24.03.2015. године не садржи конкретну регулативу која утврђује висину ове накнаде.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиље закључујући да током спорног периода висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за годишњи одмор није била уговорена ни уговором о раду, ни неким другим важећим актом на другачији начин од оног који је одређен у наведеном анексу Колективног уговора из 2006. године и Колективном уговору који је у важности код тужених из 2015. године. Чињеница да је тим општим актима уговорено право на накнаду ових трошкова, тако што је укључена у цену радног сата, без номиналног опредељења не значи да запосленима, па и тужиоцу, ови трошкови нису исплаћени. По оцени нижестепених судова нема одговарајућег општег акта који би био инструмент за другачију реализацију тражених накнада јер се Општи колективни уговор и Колективни уговори из 1995. и 2000. године не могу применити у овом случају, јер ниједан није на правној снази у утуженом периоду.

Основано се у ревизији указује да су нижестепене пресуде донете уз погрешну примену материјалног права.

Чланом 104. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 24/2005, 61/2005, 54/09, 32/13 и 75/14) запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду, а према одредби члана 105. став 3. Закона под зарадом се сматрају сва примања из радног односа осим накнада трошкова запосленог у вези са радом из члана 118. тач. 1 и 4. и других примања из

члана 119. и члана 120. тачка 1. овог закона. Одредбом члана 118. став 1. тач. 5. и 6. Закона о раду је прописано да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 121. став 1. закона је прописано да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун.

Влада Републике Србије, Синдикат железничара Србије, Независни синдика железничара Србије и генерални директор Јавног железничког транспортног предузећа „Београд“ су 30.11.2002. године закључили су Колективни уговор за јавно предузеће „Железнице Србије“ („Службени гласник РС“ бр. 84/2002, 108/2004, 112/2008, 45/2009, 70/2010). Овим КУ послодавац се није обавезао да исплати трошкове накнаде за исхрану у току рада и регреса за годишњи одмор. Анексом тог уговора који се у складу са одредбом члана 31. анекса примењује почев од 01.01.2006. године („Службени гласник Железнице Србије“ број 4/06) је прописано: да се члан 57. КУ мења и гласи: „да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 2). Одредбом члана 5. ст. 1. и 2. Анекса је утврђена вредност једног радног часа за период јануар-јуни и јули-децембар 2006. године, а ставом 6. овог члана је утврђено да је у вредност радног часа из става 1. и 2. овог члана укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведено на један радни час.

Колективним уговором за „Железнице Србије“ АД („Службени гласник РС“ број 4 од 24.03.2015. године) је регулисано да се одредбе које се односе на обрачун и исплату зараде, накнаду зараде и осталих примања запослених примењују од 01.02.2015.године. Чланом 57. је такође прописано да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора.

Врховни касациони суд сматра да конкретизација права из наведене одредбе Анекса КУ (из 2006.године) није извршена, односно да се из овако утврђене вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова исхране и регреса, јер она није одређена у номиналном износу, ни анексом, а ни у обрачунским листама за исплату зараде тужиљи. Осим тога, висина накнаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора мора бити одређена у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихово радно место, коефицијент за обрачун и исплату зараде и на њихову стручн спрему. Због тога се не може прихватити правно становиште нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, јер у том случају висина накнаде за исхрану и регрес не би била иста за све запослене, већ би директно зависила од висине коефицијента за конкретно радно место, односно била би у директној сразмери са коефицијентом радног места, што није правилно.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења и донети правилну и закониту одлуку.

- 5 -

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић